

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

ẢNH KHAI THÀNH TÍCH

Đề nghị xét tặng danh hiệu “Nghệ nhân Nhân dân”

(Mô tả ngắn gọn về thành tích, độ dài không quá 05 trang khổ A4)

I. SƠ YẾU LÝ LỊCH

1. Họ và tên (khai sinh): Nguyễn Bá Châu Nam
2. Tên gọi khác (nếu có): Không
3. Ngày, tháng, năm sinh: 02/02/1962
4. Dân tộc: Kinh
5. Nguyên quán: Thiệu Trung – Thiệu Hóa – Thanh Hóa
6. Hộ khẩu thường trú: Thôn 5 – Thiệu Trung – Thiệu Hóa – Thanh Hóa
7. Tên nghề thủ công mỹ nghệ nắm giữ: Đúc đồng thủ công mỹ nghệ
8. Năm bắt đầu thực hành nghề thủ công mỹ nghệ: 1980
9. Năm được phong tặng danh hiệu “Nghệ nhân Ưu tú”: Năm 2016
10. Điện thoại nhà riêng: 02373829812 Di động: 0915040744
11. Địa chỉ liên hệ: Thôn 5 – Thiệu Trung – Thiệu Hóa – Thanh Hóa
12. Người liên hệ khi cần: Nguyễn Bá Châu Điện thoại: 0915040744
13. Số lượng học trò đã truyền dạy được: 150 người

II. QUÁ TRÌNH THAM GIA THỰC HÀNH NGHỀ THỦ CÔNG MỸ NGHỆ

(Kê khai về quá trình tham gia thực hành nghề thủ công mỹ nghệ (học nghề từ ai, nay còn sống hay đã mất, địa chỉ, điện thoại của người đó (nếu có), đã thực hành nghề thủ công mỹ nghệ đang nắm giữ như thế nào...)

Quá trình tham gia thực hành nghề thủ công mỹ nghệ gia truyền học từ bố, bắt đầu năm 1980, bố đã mất.

III. TRI THỨC VÀ KỸ NĂNG ĐANG NẮM GIỮ

Kỹ thuật đúc đồng theo những phương pháp thủ công truyền thống gồm các bước sau:

1. Nguyên liệu:

- Đồng, thiếc, chì, đất sét, than, củi, rơm rạ và một số nguyên liệu khác: Đồng, thiếc, chì được đưa vào lò nấu chảy hòa tan ở nhiệt độ hơn 1000°C được gọi là đồng hợp kim tạo độ bóng, bền không rỉ sét, càng lai chùi càng sáng bóng.

- Đất sét: Dùng để chế tác khuôn đúc, nôi coi, ống coi. Ưu thế của nghề đúc đồng ở Thanh Hóa là nguồn đất sét thiên nhiên sẵn có ở địa phương. Đất sét ở đây rất dẻo làm khuôn đúc rất tốt.

- Đất sét đem phơi khô trắng, đã thành bột trộn với châu (vỏ lúa khô) chế thành 3 loại đất:

+ Đất già: Bột đất sét trộn nhiều châu

+ Đất vừa: Bột đất sét trộn vừa châu

+ Đất non: Bột đất sét trộn ít châu

Ba loại đất trên là nguyên liệu chính sử dụng làm khuôn đúc và các dụng cụ nấu đồng.

- Than củi, rơm rạ: Là nguyên liệu không thể thiếu trong nghề đúc đồng thủ công truyền thống. Than củi phải là than lim (cháy đượm, chắc, lâu tàn, dùng để nấu chảy đồng. Than còn được giã thành bột dây mịn trộn với bột đất sét làm môi coi chát vào ống coi. Củi và rơm rạ dùng để nung khuôn).

2. Làm khuôn đúc:

Làm khuôn đúc là một trong những yếu tố quyết định sự thành bại của việc đúc đồng, đặc biệt là những sản phẩm đòi hỏi độ tinh xảo và tính chính xác cao (VD: Trống đồng).

Làm khuôn gồm 2 khâu: Dựng khuôn và nung khuôn

- Dựng khuôn:

Đất sét được phơi khô trắng ngâm nước và trộn với châu theo đúng tỷ lệ được đắp thành khuôn gọi là khuôn mộc. Dem phơi khô dưới ánh nắng tự nhiên gõ đều để chống nứt khuôn. Khi lớp khuôn này khô trắng sẽ tạo được một lớp khuôn bìa ngoài rắn chắc.

Sau đó dùng đất sét trộn với châu đã đốt và giã nhỏ với một tỷ lệ nhất định, tạo lớp khuôn trong theo hình dạng họa tiết hoa văn của từng sản phẩm. (Đối với

những sản phẩm có họa tiết hoa văn nhiều và phức tạp như Trống đồng thì lúc này dùng dụng cụ chuyên nghiệp để đục và tạo hoa văn âm bản trên khuôn).

Lớp đất này phải để khô tự nhiên ở nơi thoáng mát, không tiếp xúc trực tiếp với ánh nắng mặt trời, tránh trường hợp khuôn bị nứt.

Sau thời gian nhất định theo từng loại khuôn, khi khuôn đã khô dùng bột phấn chì lau lại khuôn một lần nữa để chống dính giữa sản phẩm và khuôn đất.

Từ những lớp khuôn này được đắp vào một lớp đất để tạo khuôn trong của từng sản phẩm, sau đó để khuôn trong tự nhiên rồi đem tách giữa 2 lớp khuôn, cạo phần khuôn trong tạo ra khe hở để rót đồng vào, tạo nên sản phẩm.

Thao tác cuối cùng trong quy trình dựng khuôn là Trổ xè, việc trổ xè phải thật chính xác đòi hỏi trình độ tay nghề và kinh nghiệm của người thợ. Nếu trổ xè to quá hoặc nhỏ quá sẽ làm cho đồng chảy vào khuôn không đều, chính vì vậy việc trổ xè đòi hỏi có tính chính xác cao.

- Nung khuôn:

Nung khuôn gồm các bước: nung, mài, gọt, làm thật thao, đóng nén, trổ xè chính thức và thử khuôn.

Khuôn được đặt trên lò đất, dùng củi hoặc rơm rạ cho đến khi khuôn chín đỏ (màu vàng như gạch non) mới đạt yêu cầu. Sau khi khuôn đã nung chín dùng “sành” cạo sạch hai bìa cốt ngoài. Dùng cát rây kỹ để “kéo yén” cho khớp với kích thước đã đo, rồi tiến hành làm thật thao. Thật thao gồm 2 thao tác kỹ thuật: dò khuôn và trầm thao:

+ Dò khuôn: Là thao tác đòi hỏi kinh nghiệm của người thợ, lấy thật phải đều theo độ dày mỏng của từng loại sản phẩm, từ là khoảng cách giữa mặt trong khuôn ngoài với “thao” cốt trong. Sau khi làm xong công đoạn lấy thật và cạo phẳng thao thì dùng trò mềm nấu nước thoa lên toàn bộ thao thì thao được mịn, phẳng.

+ Trầm thao: Dùng dẻ bọc sành lau phần vân, cổ, vách, thao đưa vào lò nung cốt lần thứ 2 để đất giáp chín đỏ.

- Trổ xè chính thức: Dùng sành mài cho xè cho phẳng bóng. Lấy dẻ nhúng nước lau lại phần bìa ngoài, dùng nửa cây đốt để hơ khuôn và tráng thao. Khi khuôn đã đốt khô đưa lên bàn kéo căng nẹp thật chắc rồi đặt bát dậu vào khuôn để rót đồng.

- Kỹ thuật tạo hoa văn trên khuôn:

Tạo hoa văn trên khuôn là công việc của người thợ có tay nghề điêu luyện. Công việc này đòi hỏi người thợ phải có tính cẩn mẫn, tập trung cao độ từ đục nét hoa văn thô sơ nhất đến những đường nét phức tạp.

Để tạo hoa văn vào khuôn cho từng sản phẩm, phải tính kích thước của khuôn để chia từng ô hoa văn cho hợp lý.

3. Kỹ thuật đúc

Gồm các bước: Làm công cụ nấu đồng, kỹ thuật nấu đồng, rót đồng vào khuôn và hoàn thiện công đoạn làm nguội.

- Nấu đồng, rót đồng vào khuôn và tháo khuôn:

+ Nấu đồng: Đồng, than lim được xếp vào ông coi, nỏ lửa chập lò. Đung đến khi đồng chảy gần hết thì cho thiếc, chì theo đúng tỷ lệ vào nỏ coi. Khi nhiệt độ lên tới 800 – 900⁰c thì đồng bắt đầu chảy. Đến lúc đồng chảy như nước mưa thì rót đồng vào khuôn. Thời gian nấu được một nỏ đồng tùy thuộc vào trọng lượng của từng sản phẩm (sản phẩm nặng khoảng 100kg thì thời gian nấu khoảng 60-70 phút)

+ Rót dầu vào khuôn: Đòi hỏi kỹ thuật điều luyện, khi đổ đồng vào khuôn phải giữ được ngọn cho đều (ngọn đồng đổ xuống phải là “đầu to – đuôi vừa” thì mới đạt yêu cầu.

+ Tháo khuôn: Khi đồng đã liên kết vững chắc thì tháo khuôn, dùng móc soi tháo phần cốt trong trước sau đó mới tháo khuôn mặt và khuôn bìa. Nếu sản phẩm có độ dày từ 1cm trở lên thì phải ủ từ 4-5 giờ để nhiệt độ giảm dần cho đến khi nguội hẳn thì mới tháo khuôn. Đối với sản phẩm có độ dày 2-3 ly phải tranh thủ tháo khuôn ngay để tránh độ co của đồng dẫn đến nứt vỡ sản phẩm.

- Hoàn thiện công đoạn nguội: Sau khi sản phẩm đã tháo ra khỏi khuôn đúc thì tiến hành lau cọ sạch sẽ đất, cắt pavia làm sạch bề mặt, đánh bóng sản phẩm.

Bằng những quy trình kỹ thuật đúc đồng bằng phương pháp thủ công truyền thống trên, tôi đã đúc thành công nhiều sản phẩm đảm bảo về hình dáng, đường nét hoa văn tinh xảo, sắc nét.

IV. TÊN SẢN PHẨM, TÁC PHẨM TIÊU BIỂU

- Chiếc trống đồng lớn nhất Việt Nam : Đường kính 2,41m, cao 1m51, làm theo hoa văn Ngọc Lũ, trưng bày tại Long Khánh, tỉnh Đồng Nai.

- Chiếc trống đồng đường kính 1m, làm theo hoa văn Ngọc Lũ tặng trung tâm UNESCO nghiên cứu bảo tàng cổ vật Việt Nam, để tại bảo tàng Hà Nội năm 2010.

- Chiếc trống đồng hai mặt lớn nhất Việt Nam, dài 140cm, đường kính 0,99cm, đường kính giữa thân trống rộng 125cm, làm theo hoa văn Ngọc Lũ, được lưu giữ ở Thiền viện Trúc Lâm Hàm Rồng, tỉnh Thanh Hóa.

- Các loại sản phẩm tượng, chuông, cồng, chiêng, Lư, đỉnh phục vụ trên toàn quốc.

- Đôi tượng đồng phiên bản “Cây đèn người quỳ” lớn nhất Việt Nam.

V. KHEN THƯỞNG

- Năm 2000, Năm 2006, Năm 2010, Năm 2018: Được UBND xã Thiệu Trung tặng Giấy khen .
- Năm 2006: Được Sở Văn hóa thông tin và truyền thông tặng Giấy khen đã có thành tích xuất sắc trong hội thi đúc đồng truyền thống Đông Sơn.
- Năm 2006: Đạt giải Nhất và Giải âm thanh trống Đồng trong Hội thi nghệ nhân đúc đồng thủ công truyền thống.
- Năm 2010: Bằng vàng ghi nhận của Hội khoa học lịch sử Việt Nam - Hội di sản văn hóa Việt Nam đã góp phần tích cực vào thành công của dự án “Nổi trống Lạc Hồng – Hào khí Thăng Long” đúc 100 trống đồng 1000 năm Thăng Long tiền dâng Đại lễ.
- Năm 2011 : Ban chấp hành Hội nông dân xã Thiệu Trung tặng danh hiệu “Gia đình nông dân sản xuất - Kinh doanh giỏi” cấp xã.
- Năm 2012: Xác lập kỷ lục “Người thực hiện Trống đồng đánh ngang hai mặt đúc bằng phương pháp thủ công đầu tiên ở Việt Nam”.
- Năm 2015, 2017: Được Hội di sản văn hóa Việt Nam tặng bằng khen đã có đóng góp tích cực trong hoạt động bảo vệ và phát huy giá trị di sản văn hóa.
- Năm 2015: Được chủ tịch UBND nhân dân xã Thiệu Trung công nhận danh hiệu Gia đình văn hóa.
- Năm 2015 : Được chủ tịch UBND tỉnh Thanh Hóa tặng Bằng khen đã tích cực tham gia gian hàng Hội chợ - triển lãm thành tựu kinh tế - xã hội tỉnh Thanh Hóa giai đoạn 2010-2015.
- Năm 2016: Được Bộ trưởng Bộ Công Thương tặng Bằng khen đã có thành tích xuất sắc trong việc khôi phục, bảo tồn và phát triển nghề đúc Đồng, đúc Trống đồng truyền thống.
- Năm 2016: Xác lập kỷ lục Đôi tượng đồng phiên bản “Cây đèn hình người quỳ” lớn nhất Việt Nam”.
- Năm 2016: Được Chủ tịch nước phong tặng danh hiệu “Nghệ nhân ưu tú”.
- Năm 2016: Được Bộ trưởng Bộ Công Thương tặng Kỷ niệm chương Vì sự nghiệp phát triển ngành Công Thương Việt Nam.
- Năm 2018: Được Hội di sản văn hóa Việt Nam tặng Kỷ niệm chương Vì sự nghiệp di sản văn hóa Việt Nam.
- Năm 2018: Xác lập kỷ lục Người thực hiện đúc tượng Mẹ làm quà tặng Hội nghị cấp cao APEC 2017 với số lượng nhiều nhất Việt Nam.

- Năm 2018: Được BCH liên hiệp các hội Khoa học và kỹ thuật Thanh Hóa tặng Giấy khen đã có thành tích xuất sắc trong xây dựng và phát triển Hội và Liên hiệp hội Thanh Hóa.

- Năm 2019: Được Viện kỷ lục Việt Nam - Hội kỷ lục gia Việt Nam Chứng nhận Kỷ lục gia Nguyễn Bá Châu là người đại diện tiêu biểu cho cộng đồng Kỷ lục gia Việt Nam “Sống bằng sáng tạo” bằng tâm huyết, trí tuệ, bản lĩnh đã tạo dựng nên những thành tựu mang đậm dấu ấn đổi mới, sáng tạo góp phần phục vụ xã hội và cộng đồng. Trở thành minh chứng tiêu biểu cho định hướng phát triển của Kỷ lục Việt Nam: Hướng vào các giá trị nội dung.

- Năm 2019: Được Hội di sản văn hóa và cổ vật Thanh Hóa vinh danh đã có thành tích xuất sắc tham gia hội thi đúc đồng, đúc trống đồng truyền thống.

- Năm 2021 : Được Chủ tịch Hội đồng trung ương các hiệp hội doanh nghiệp Việt Nam tặng Bằng khen đã có thành tích trong việc phát triển nghề đúc đồng truyền thống và đã đúc thành công loạt đồng đầu tiên có thể đánh kêu vang để phục vụ các sự kiện và lễ hội, góp phần khôi phục lại văn hóa trống đồng của tổ tiên trong lịch sử Việt Nam.

- Năm 2021: UBND tỉnh Thanh Hóa chứng nhận OCOP 4 sao cho sản phẩm Trống đồng Quý Châu.

VI. KỶ LUẬT

Không

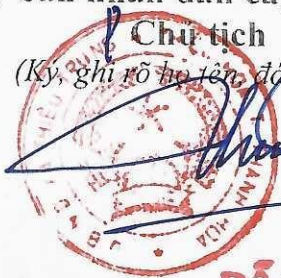
Tôi cam kết chịu trách nhiệm về tính xác thực của thông tin đã kê khai và thực hiện đúng trách nhiệm, nghĩa vụ của bản thân theo quy định của pháp luật về thi đua, khen thưởng sau khi được phong tặng danh hiệu “Nghệ nhân Nhân dân”/.

Thiệu Trung, ngày 15 tháng 4 năm 2022

Xác nhận¹

TM. Ủy ban nhân dân cấp xã nơi cư trú

Chữ tịch
(Ký, ghi rõ họ tên, đóng dấu)

Đỗ Đức Thanh

Thiệu Trung, ngày 15 tháng 4 năm 2022

Người khai

(Ký, ghi rõ họ tên)

Nguyễn Bá Châu

T. Hoa, ngày 16 tháng 4 năm 2022
Xác nhận của Giám đốc Sở Công Thương²
(Ký, ghi rõ họ tên, đóng dấu)

GIÁM ĐỐC
Phạm Bá Cai

Ghi chú:

¹ Xác nhận về cư trú, sự tuân thủ luật pháp và các quy định tại nơi cư trú.

² Sau khi có biên bản lấy ý kiến của cộng đồng dân cư địa phương nơi người đề nghị xét tặng đang cư trú hoặc của Hội nghề nghiệp.